

Scenkonst för barn och unga

Alla medlemmar i Länsteatrarna i Sverige har ett uppdrag att arbeta med scenkonst för barn och unga och turnera barn- och ungdomsföreställningar i regionen. Exakt hur uppdraget ser ut varierar från teater till teater. Men gemensamt är att skapa förutsättningar för barn och unga att möta professionell scenkonst där de bor och att bygga långsiktiga och fördjupade relationer till skolan. Här kan du läsa om några av de medlemmar som har utvecklat uppdraget på ett spännande och intressant sätt.

UngHästens föreställning *Det måste bli bättre*, Sarah Appelberg gestaltar en ung tjejs tankar och funderingar på livet, foto Patric Degerman

UngHästen - Västerbottensteaterns ungdomsavdelning

Västerbottenteaterns ungdomsavdelning UngHästen spelar ungefär 200 föreställningar per år och träffar drygt 14 000 ungdomar. Kopplat till föreställningarna finns alltid ett omfattande pedagogiskt efterarbete. En utgångspunkt för UngHästens arbete är att skapa ett gott samtalsklimat där alla ska våga komma till tals och bli hörda. Teaterarbetet sker oftast i mindre grupper, klassvis i klassrum, och förhoppningen är också att inspirera lärare i deras fortsatta dagliga arbete med värdegrundsfrågor samt öka förståelsen för att det finns flera sätt att tänka beroende på individers olika erfarenheter. Man ser gärna att så många som möjligt av skolans personal medverkar vid föreställningarna.

- Vi tar oftast fram våra föreställningar själva genom devising, berättar personalen på UngHästen. Vi arbetar med teman som är aktuella, svåra och brännande och som syftar till att skapa förståelse, delaktighet och engagemang. Vid våra föreställningar har vi experter knutna till det aktuella ämnet som exempelvis BRIS, BUP och kvinnojouren, som blir våra mentorer.

Det här läsåret arbetar UngHästen med temat självmord för åk 7 tjejer och åk 7 killar, i två separata föreställningar, [Det måste bli bättre](#) och [På andra sidan](#).

Några citat från elever som sett föreställningarna:

"-Jag känner mig ganska onödig hela tiden, ingen lyssnar eller bryr sig. De kallar mig fula saker hela tiden."/tjej 13 år.

"-Det var bra att vi fick se hur hon gjorde för att det skulle bli bättre."/tjej 13 år.

"-Jag känner mig ful och äcklig. Jag stör på lektionerna och kan inte sova. Jag kan inte ta åt mig av komplimanger. Hur ska man lära sig älska sig själv?"/tjej 13 år.

"-Jag slås av hur smarta och tuffa ungdomarna är och det är en ynnest att få vara delaktig i det underbara arbete som UngHästen gör"./Sarah Appelberg, skådespelare i föreställningen om temat, självmord.

Föreställningen *Xenofoben*, efter ett manus och i regi av Lo Kauppi i samarbete med ensemblen, hade premiär i höstas och handlar om rasism. *Xenofoben* har väckt stor uppmärksamhet och spelas på turné hösten 2016. UngHästen blev också inbjudna att framföra den här ytterst aktuella och viktiga föreställningen i Sveriges Riksdag den 10 december förra året.

UngHästen startades år 2000 av Malin Lundqvist och Petra Åström som ett ungdomspedagogiskt projekt. Projektet har drivits med hjälp av EU medel i Skellefteå kommuns regi. Från och med hösten 2007 drivs UngHästen i Västerbottensteaterns regi och 2009 övergick verksamheten från projekt till fast verksamhet. UngHästens personal består av projektledare, dramapedagoger och skådespelare och en verksamhetsledare. Den främsta målgruppen är ungdomar på högstadiet och gymnasiet. UngHästen belönades med BRIS priset 2015 och Surfa lugnt priset 2016.

-För att kunna arbeta på Unghästen så måste man ha ett brinnande samhälls engagemang och tycka att ungdomar är det bästa som finns, vår framtid! hälsar UngHästen.

[Läs mer](#)

Ung Scen Norr, *Vi hänger inte här vi går runt*, foto Anna Huerta

Ung Scen Norr – på gång!

2015 startade verksamheten Ung Scen Norr vid Norrbottensteatern – ett treårigt projekt, som framför allt vänder sig till ungdomar 13-19 år. Ung Scen Norr skapar professionell scenkonst i dialog med unga. Genom arbetet vill Ung Scen Norr utmana, involvera och synliggöra ungas situation ur deras perspektiv. Och i mötet tänja gränserna för hur teater skapas och vems berättelse som berättas. Ung Scen Norr vill inspirera och peppa unga att vilja möta teater.

Ung Scen Norr är just nu ute på turné med föreställningen *Vi hänger inte här, vi går runt*, en samproduktion med Riksteatern. Föreställningen är den andra och avslutande produktionen under ledning av konstnärliga teamet Linda Wallgren och Johanna Larsson som har haft residens under ett och ett halvt år på Ung Scen Norr. *Vi hänger inte här, vi går runt* har liksom sin föregångare *Man vänjer ju sig vid det vackra* fokus på att lyfta upp ungas egna berättelser på scen och kretsar även denna kring plats och hembygd och dess betydelse för den egna identiteten. *Vi hänger inte här, vi går runt* har berättelser från Norrbottens län fått möta berättelser från unga i Botkyrka kommun. Föreställningarna bygger på möten med ca 400 unga

och 107 intervjuer i Botkyrka och Norrbotten. Mer om processen och resultatet av det första residenset på Ung Scen Norr kan ni höra om under Bibu då Ung Scen Norr håller ett seminarium kring samarbetet och arbetsmetoden som tagits fram. [Läs mer](#)

Nästa konstnärliga team i residens på Ung Scen Norr blir Freja Hallberg och Jenny Jensen från PotatoPotato i Malmö. Den 27 september är det premiär på föreställningen *Tidningsdöden* – en föreställning om yttrandefrihet, demokrati, ideologi, och våld. Målgrupp är gymnasiet.

Ung Scen Norr har just nu även ett stort fokus på unga som står utanför arbetsmarknaden, eller är så kallade dropouts från gymnasiet. Ung Scen Norr har startat ett ESF-projekt, där man under aktiviteten SPOT ON! arbetar med att stärka dessa unga arbetssökande på individnivå genom teaterns metoder samt visa på vilka möjligheter som finns inom teatern och kreativa yrkesval. Till hösten arrangeras även andra omgången av teater Milas teaterledarutbildning med samma fokusgrupp.

- I övrigt så fortsätter vi att arbeta strukturellt med utveckling och lokal samverkan i sex pilotkommuner i Norrbotten, stötta unga grupper och på olika sätt arbeta för att unga i Norrbotten ska ha samma möjligheter som unga i övriga Sverige att få möta scenkonst både i skolan och på fritiden, både professionell scenkonst för unga och det egna skapandet, berättar Anna Isakson, producent på Ung Scen Norr.

[Läs mer](#)

ung scen/öst, *Det var en gång en dramaqueen*, foto Jonas Jörneberg

Ung scen/öst firar femtonårsjubileum

I höst fyller ung scen/öst moppel! Under de senaste femton åren har Östgötateatern haft denna satellitverksamhet som uteslutande producerat teater för barn och unga. Det senaste året har uppdraget vidgats till att göra teater för barn från 6 till 18 år.

-Det är ett uppdrag som är viktigt, både för den regionala och lokala utvecklingen av konst så väl som nationellt som en institution där undersökandet av vad barn- och ungdomskulturen får ta plats, säger AnnaLina Hertzberg, konstnärlig ledare.

På ung scen/öst är det en vår fylld av känslor. Föreställningen *Det var en gång en Drama Queen* spelas i klassrum, från 6 år, runt om i Östergötland. I föreställningens framtidsvision har alla känslor utrotas, men det visar sig att en viss Mizz Drama fortfarande finns kvar och suckar och sjunger vackra sånger. Under våren ges 86 föreställningar med ca 20 personer i publiken varje gång.

På de fasta scenerna i Linköping och Norrköping, samt en miniturné till Motala och Finspång, spelas *Jag vill ha lyckliga slut*, från 10 år. En konsert kommer helt av sig då det visar sig svårt att veta vad ens lyckliga slut egentligen är. Det är 50 speltillfällen och en sammanlagd publik på ca 3300.

I experimentföreställningen *Dronten* ställs frågor kring hur en vågar vara kärleksfull och öppen trots att det ibland gör ont.

I skrivande stund startar nya repetitioner av *Revolution*, en pjäs om hår, frigörelse och identitet från 10 år. Den är uttagen till Bibu i Helsingborg men hinner innan dess spela några föreställningar för östgötapubliken.

[Läs mer](#)

Ur *Lomjansguten*, Västanå teater/Unga Västanå, foto Per Hardesta

Unga Västanå - ny verksamhet på Västanå Teater

Unga Västanå är Västanå Teaters nya barn- och ungdomsverksamhet. Verksamheten startade upp hösten 2015 som en del av projektet Västanå Folk. Unga Västanå erbjuder gruppverksamhet för barn, ungdomar och vuxna från 8 år och uppåt.

Undervisningen blandar teori och praktik, anpassat efter ålder och nivå, fördelat på 13 tillfällen per termin. I nuläget har Unga Västanå cirka 70 deltagare fördelat på 6 grupper. Västanå Teaters spelstil, där berättande, folklig dans och musik är viktiga byggstenar, är centrala element i Unga Västanå.

Varje sommar ges även några Unga Västanå-deltagare möjlighet att medverka i sommarens uppsättningar i Berättarladan. I sommar kommer 10 barn från verksamheten att delta i sommarens uppsättning av *Löwensköldska Ringen*.

Unga Västanå kommer att ha en årlig föreställningsverksamhet där barn och unga står på scenen med hjälp av professionell regissör, scenograf, kostymör och kompositör. Första uppsättningen är planerad till december 2016.

Huvudlärare och verksamhetsansvarig för Unga Västanå är teaterpedagog Linnea Benneberg, men även Västanå Teaters ordinarie konstnärliga personal går in med sin kompetens och undervisar. Gästlärare för läsåret 2015/2016 har varit Inger Stinnerbom, Leif Stinnerbom, Hanna Kulle, Jakob Hultcrantz-Hansson och Adriana Savin, med undervisning i skådespeleri, dans röst och regi.

- Genom gästlärare vill vi tro att eleverna både får inspiration, djupare kunskap och förebilder inför sina egna arbeten med kursproduktioner, säger Emma Hultcrantz, producent på Västanå Teater.

[Läs mer](#)

Regionteater Västs föreställning *Troll i utkanten av samhället* är uttagen till bibu 2016, foto Lina Ikse

Regionteater Väst spelar enbart för barn och unga

Regionteater Väst är den enda av länsteatrarna som har ett renodlat uppdrag att enbart spela för barn och unga och möter varje år ca 35 000 unga människor, främst i Västra Götaland - framförallt på turné, men också i scenkonsthusen i Borås och Uddevalla. Regionteater Väst är också Sveriges enda dansinstitution som bara spelar för en ung publik.

Eftersom det finns 49 kommuner i regionen, alla med olika förutsättningar, är det nödvändigt för Regionteater Väst med en repertoar som går att spela överallt. Regionteater Väst gör såväl klassrumsföreställningar för ett intimt möte, som stora scen/salong-föreställningar med både dansare och storband. Ofta är spelplatsen en idrottshall och då är utmaningen att skapa ett magiskt scenrum där publiken bjuds på alla scenkonstens uttryck samtidigt som man inte får kompromissa med kraven på arbetsmiljö och hänsyn till turnerandets villkor.

- För oss handlar möjligheten för publiken att se scenkonst om demokrati, att hitta mötesplatser och ett försök att göra det svåra talbart, säger Anna Ahnstedt Mitle, kommunikationschef på Regionteater Väst.

2016 är Regionteater Västs teaterföreställning [Troll i utkanten av samhället](#) och dansföreställningen [Propreté](#) uttagna till bibu.

Så här säger regissören Anna Sjövall om *Troll i utkanten av samhället*:

-Den riktiga början var egentligen när vi bestämde oss för att spela i udda lokaler i samhällets utkant. Vi skulle göra en föreställning om de som inte får vara med – trollen som bär på allt det vi inte vill kännas vid hos oss själva. Vi provade gränser för vad som är okej och inte, hur man får vara med barn och inte. Vi mätte och kategoriserade, placerade publiken på Bästa platsen, Mittemellan och Skit-frigolit. När det uppstod stöder, misstänkte vi vilka som var tjuvar i rummet. Vi undersökte vilka De Andra är – de som har familjeaktiviteter och fredagsmys i fluffiga hörnsoffor. Men framförallt så upprättade vi människor, tröstade, lekte och hade födelsedagskalas för de som aldrig blivit firade."

Ett barn som såg föreställningen fick frågan om vilka som egentligen får vara med i samhället, och svarade:

"Alla, fast det är inte så på riktigt..."

Läs gärna mer om Regionteater Väst i det digitala magasinet [Scenkonst Plus](#).

[Läs mer](#)

Dalateatern spelar en teater, foto Hossein Salmanzadeh

Dalateatern jobbar vidare

Dalateatern har en lång tradition gällande ett kvalitativt arbete med barn och ungdomsteater. Nuvarande teaterchef Lisa Hugosons ambition är att göra barn- och ungdomsteatern till ett flaggskepp för hela teatern. Patrik Pettersson, skådespelare och regissör, har ett utökat konstnärligt ansvar för att utveckla barn och ungdomsteaterns metoder och verktyg i mötet med skolan och den unga publiken. Han gör detta i ett nära samarbete med teaterns dramapedagog, Malin Byman.

- Att i arbetet vandra mellan den vuxna och den unga publiken är en självklarhet och erfarenheterna på ungdomssidan är en angelägenhet för alla på teatern, säger Lisa Hugoson, som gärna ser att barn- och ungdomsverksamheten ingår som en naturlig del i teaterns övriga verksamhet.

Under 2016 arbetar teatern med regissörerna Mattias Brunn och Kickan Holmberg och dramatikern Paula McManus. På två vänskolor i Borlänge och Falun startas ett communityprojekt tillsammans med högstadiel elever som nyligen kommit till Sverige. Teatern medverkar i både LÄNK och DIG, två riksteaterprojekt som syftar till att öka intresset för scenkonst och nyskriven dramatik bland barn och unga.

- Vi arbetar nära vår målgrupp i research-arbete och genom referensklasser, berättar Lisa Hugoson. Via dramapedagog Malin Byman och våra skådespelare erbjuder vi

också alltid en plats för reflektion och eftertanke i direkt anslutning till våra barn- och ungdomsföreställningar.

Mattias Brunn regisserar *Dalateatern spelar en teater* som har arbetats fram genom improvisationer tillsammans med eleverna i vänskolan Maserskolan i Borlänge.

Föreställningen hade premiär i höstas och spelas även under våren 2016.

Reflektioner kring dagsaktuella ämnen, rasism, svenskhet, homofobi och identitet har byggt den tematiska grunden. Det handlar om källkritik och landar i frågor om dig och mig, sant eller falskt, vi och dem.

Det du inte såg efter ett manus av Mats Kjelby i regi av Kickan Holmberg, baseras på Patrik Sjöbergs självbiografi som berättar historien om hur höjdhopparen under sin uppväxt blev sexuellt utnyttjad av sin tränare och styvfar. Pjäsen är skriven för barn från åk 5 och har fokus på ett barns integritet. Hur kan en ung människa i beroendeställning få insikter och MOD till att bryta tystnaden? *Det du inte såg* har premiär på Dalateatern den 30 september.

I det communityprojekt som startas på Maserskolan i Borlänge och Västraskolan i Falun tillsammans med högstadiel elever som nyligen kommit till Sverige är det meningen att ungdomarna ska få möjlighet att formulera sina tankar, erfarenheter, drömmar och berättelser med hjälp av drama, teater, skrivande eller annat konstnärligt uttryck. Målet är ett sceniskt framförande inför en utvald publik. Teatern samarbetar också med de estetiska programmen på gymnasieskolorna, teater- och danselever medverkade t ex i *I skuggan av Falubränderna* som hade premiär i mars 2016. I teatern foajé finns utrymme för media- musik- bild- och konstelever som blir inspirerade av aktuella föreställningar och skapar konst kopplade till dess tematik.

[Läs mer](#)

Norrdans dansklasser, foto Norrdans

Norrdans arbetar med Skapande skola

Många länsteatrar arbetar med Skapande skola, som är ett initiativ från Statens Kulturråd och tänkt att stärka samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet. Kulturrådet fördelar årligen bidrag till grundskolan för att öka elevernas möjligheter att möta professionell konst och kultur. Skapande skola utgör ett komplement till skolornas egen budget för kulturverksamhet i skolan.

Norrdans tillhör de länsteatrar som har en bred pedagogisk verksamhet. Norrdans och Dans Västernorrland erbjuder aktivt möjligheter för unga dansare att utvecklas och skapar utrymme för barn och ungdomar att själva kunna uttrycka sig med hjälp av dansen. Den pedagogiska verksamheten lutar sig mot en värdegrund med målet att deltagarna ska våga röra på sig ensamma och i en grupp samt uttrycka sig med hjälp av kroppen utifrån sina individuella förutsättningar.

Norrdans har varit delaktiga i flera omfattande Skapande Skola projekt i Härnösand, Örnsköldsvik och Skellefteå. Det innebär att träffa ungdomar under turnén på enstaka workshopar, att arrangera studiebesök och utveckla relationerna med lärarna i samband med alla föreställningar. Norrdans arrangerar koreografitävlingen SKAPA DANS och erbjuder regelbunden dansundervisning i Härnösand. Varje år får alla 120 eleverna visa upp sina kunskaper i en fullsatt föreställning i Härnösands Teater. Under året 2015 arrangerades 458 pedagogiska aktiviteter för 5 697 personer.

Några smakprov av lärarfeedback efter Skapande Skola projekt i Örnsköldsvik:

"Alla gjorde utifrån egen förutsättning och ingen "gjorde fel"."

"Eleverna blir peppade och vill ha mer."

"Det var många som blommade ut i sina rörelsemönster under dessa träffar."

Norrdans tar också praktikanter från Svenska Balettskolan och några av Europas ledande dansutbildningar. Dessa praktikanter deltar i kompaniets arbete på jämlika villkor och delar scenen med Norrdans internationella ensemble. Utöver detta tar Norrdans emot elever från dansutbildningar och dansare från hela världen på kortare besök.

[Läs mer](#)

Scenkonst Sörmland, *Virka trummor och blåsa basfiol*, foto Scenkonst Sörmland

Sörmlandsmodellen – helt unik i Sverige

Sörmlandsmodellen kallas Scenkonst Sörmlands arbete som garanterar alla barn och unga i Sörmland, mellan 5-15 år, att få uppleva professionell scenkonst en gång per termin. Samarbetet med länets skolor garanteras genom avtal med alla kommuner i

länet. Scenkonst Sörmland förmedlar ca 850 skolföreställningar varje år till drygt 34 000 barn och ungdomar mellan 5-15 år i Sörmland. Ett arbete som har pågått i över 30 år och som är unikt i Sverige.

Enligt FN:s barnkonvention har alla barn rättighet att delta i kulturlivet och som enda län i Sverige har Landstinget Sörmland gett Scenkonst Sörmland i uppdrag att nå alla barn och unga mellan 5 och 15 år i länet med musik-, teater- och dansupplevelser två gånger per år. Detta genomförs i ett samarbete med länets skolor och garanteras genom avtal med alla kommuner i länet sedan 1977.

Under våren 2016 kan skolorna välja mellan 11 musikföreställningar, 9 teaterföreställningar och 3 dansföreställningar.

- Vi på Scenkonst Sörmland brinner för det här uppdraget och Sörmlandsmodellen och vi är övertygade om att konst och kulturupplevelser hjälper oss och våra barn att bli självständiga, aktiva medborgare, empatiska och vidsynta individer, skriver Scenkonst Sörmland på sin [hemsida](#).

Ett gott samarbete med kommunerna är en förutsättning för hela projektet och inspirationsdagar med rektorer, skolombud och lärare har också varit en del i arbetet att stärka mötet mellan skola och kulturen.

Under senare år har en rad kulturpolitiska förändringar skapat nya villkor för hur Sörmlandsmodellen fungerar och 2012 beslöt man att göra ett pilotprojekt i samarbete med länets största kommun Eskilstuna.

Under fyra terminer har projektet pågått och inneburit att skoleleverna i Eskilstuna bidragit till att Sörmlandsmodellen nu kan ta nya steg. Under projektets gång har man prövat en rad olika metoder för att fördjupa och bredda upplevelsen för eleverna. Det har handlat både om att koppla filosofisamtal till en föreställning, att tematiskt arbeta med de ungas egen situation som utgångspunkt för ett helt manus, att prata om dans eller att prova på att komponera tillsammans med en professionell musiker.

På bibu i Helsingborg diskuteras Sörmlandsmodellen på [ett seminarium](#) som arrangeras av Scenkonst Sörmland torsdagen den 19 maj kl 10:30-11:30.

[Mer om Sörmlandsmodellen](#)

[Läs mer](#)

